

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ประเด็นที่นำเสนอในบทนี้ เป็นการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เพื่อการนำไปใช้หรือการวิจัยในโอกาสต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่มีขนาดต่างกัน มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในแตกต่างกัน
2. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในอำเภอต่างกัน มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำนวน 67 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำนวน 57 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการคำนวณด้วยสูตร 'Yamane' แล้วเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรตามที่ตั้งและขนาดของสถานศึกษา โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรตามขนาดของสถานศึกษาในแต่ละอำเภอตามสัดส่วนที่คำนวณได้ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากรายชื่อสถานศึกษาแบบไม่คืนกลับ
3. เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล สถานศึกษาละ 2 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และครูผู้รับผิดชอบงานควบคุมภายในของสถานศึกษา 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 114 คน จากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย 57 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของสถานศึกษา มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วย ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check List) ครอบคลุมมาตรฐานการควบคุมภายใน 5 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามประเมินผล มีจำนวน 54 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยดำเนินการโดยขอหนังสือจากภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย แล้วส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 57 โรงเรียน สถานศึกษาละ 2 ชุด รวมทั้งสิ้น 114 ชุด ให้เวลาผู้ตอบแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ และได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาทั้งหมด 114 ชุด จากนั้นก็ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ตามขนาดของสถานศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา
2. วิเคราะห์ระดับการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ดังนี้
  - 2.1 พิจารณาแต่ละข้อคำถามในแต่ละด้าน กรณีผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ให้ค่า 1 คะแนน ถ้าไม่ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ค่า 0 คะแนน แล้วบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์
  - 2.2 หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในเป็นรายข้อในแต่ละด้าน และแปลงข้อมูลโดยใช้แนวคิดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ใช้ประเมินคุณภาพการศึกษาในมาตรฐานผู้บริหาร
  - 2.3 นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในทั้งในภาพรวมและรายด้าน แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน

โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ของวัน เดชพิชัย (2535 : 531-532) ซึ่งแบ่งช่วงคะแนน เป็น 5 ช่วง

3. เปรียบเทียบการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยทดสอบค่าเอฟ (F-test) ตามขนาดของสถานศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ในภาพรวม และรายด้าน พบว่า การดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการควบคุมภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการติดตามประเมินผลมีการดำเนินการสูงกว่าด้านอื่นๆ

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ตามตัวแปร ขนาดของสถานศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่มีขนาดต่างกัน มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายใน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในไม่แตกต่างกัน

2.2 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในอำเภอต่างกัน มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายใน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของตีใหม่ อินทรพานิชย์ (2551 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 มีสภาพการดำเนินการควบคุมภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชดา ปานาลาด (2548 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการควบคุมภายในของกระทรวงมหาดไทยจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารการควบคุมภายในของกระทรวงมหาดไทยจังหวัดนครราชสีมา ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารการควบคุมภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ผลยังมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ ณรินทร์ ชำนาญคู (2548 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการควบคุมภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า การบริหารการควบคุมภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนัฐพร สุวรรณชนะ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดวางระบบการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดวางระบบการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 มีสภาพการจัดวางระบบควบคุมภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ.2550 ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมขององค์กรบุคคล ทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้

ร่วมคิด ร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน เมื่อสถานศึกษาเป็นส่วนย่อยตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงมีอำนาจหน้าที่จัดวางระบบการควบคุมภายในและรายงานการควบคุมภายในให้เป็นไปตามระเบียบกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 2-3) ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงได้จัดการอบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่สถานศึกษาตามนโยบายที่กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในอย่างถูกต้อง ส่งผลให้ผู้บริหารมีความตระหนักและรับผิดชอบต่อการจัดวางระบบการควบคุมภายในและนำระบบการควบคุมภายในไปสู่การปฏิบัติ ดังที่รศ. ศุนทรายุทธ (2550 : 216) ได้กล่าวว่า เป็นความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารของหน่วยรับตรวจที่จะต้องจัดระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมกับขนาดและความซับซ้อนของหน่วยรับตรวจ และมีการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในและปรับปรุงการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่เสมอ นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่ก็ยังได้มีการกำกับ ติดตามผลการนำระบบการควบคุมภายในไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ข้อ 5 กำหนดให้หน่วยรับตรวจจัดวางระบบการควบคุมภายใน และข้อ 6 ให้ผู้รับตรวจรายงานต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้กำกับดูแล และคณะกรรมการตรวจสอบการควบคุมภายในอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเก้าสิบวันนับจากวันสิ้นปีงบประมาณหรือปีปฏิทิน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 1) ด้วยเหตุผลข้างต้น สถานศึกษาจึงต้องดำเนินการจัดวางระบบควบคุมภายในขึ้น นำไปสู่การปฏิบัติ และรายงานผลต่อผู้กำกับ ดูแล ส่งผลให้การดำเนินการอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 การดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของดีใหม่ อินทรพานิชย์ (2551 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขุดด เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขุดด เขต 2 ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิยดา ปานาลาด (2548 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการควบคุมภายในของกระทรวงมหาดไทยจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารการควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม โดยบุคลากรในสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรม ซึ่งนับได้ว่าเป็นสภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดี และส่งเสริมให้เกิดการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ เพราะคุณลักษณะด้านจริยธรรมและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นรากฐานสำคัญที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และการยอมรับข้อกำหนดด้านจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอุษณา ภัทรมนตรี (2544 : 8) ที่กล่าวว่า บุคลากรเป็นองค์ประกอบแรกและสำคัญที่สุด เพราะเป็นพื้นฐานและมีอิทธิพลต่อบรรยากาศของการควบคุมภายในองค์กร การมีบุคลากรดีเป็นแกนของจักรกลสำคัญในการผลักดันสิ่งดีอื่นๆให้เกิดขึ้นภายในองค์กร จันทนา สาขากรและคณะ (2550 : 5) ก็มีแนวคิดเช่นเดียวกันนี้ว่า ถ้าองค์กรมีบุคลากรที่ดีย่อมเป็นพื้นฐานและกำลังผลักดันให้เกิดสิ่งดีๆขึ้นในองค์กรได้ แต่ถ้าระบบทุกอย่างในองค์กรดี เพียงแต่มีบุคลากรที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม ระบบที่มีอยู่อาจล้มเหลวและส่งผลให้เกิดการล่มสลายขององค์กรได้ในที่สุด ดังนั้น สภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดีจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักให้บุคคลเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติตามความรับผิดชอบ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (2544ข : 3) ก็ยังได้กล่าวอีกว่า การที่หน่วยงานจะจัดวางระบบการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพนั้น เบื้องต้นผู้บริหารต้องจัดให้มีสภาพแวดล้อมการควบคุมที่ดีในองค์กร ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่ทำให้บุคลากรในองค์กรมีความรับผิดชอบและเข้าใจขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเอง และบุคลากรดังกล่าวจะต้องมีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ บุคลากรดังกล่าวจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงาน รวมถึงข้อกำหนดด้านจริยธรรมที่กำหนด โดยเฉพาะในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต เกี่ยวกับการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การควบคุมดูแล และการติดตามผลนั้นเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการควบคุมภายใน ด้วยคุณลักษณะของบุคลากรอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดีข้างต้น จึงส่งผลให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมอยู่ในระดับมาก

1.2 การดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ด้านการประเมินความเสี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของดีใหม่ อินทรพานิชย์ (2551 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิดา ปานาลาด (2548 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการควบคุมภายในของกระทรวงมหาดไทยจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารการควบคุมภายในด้านการประเมินความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาให้ความสำคัญกับคุณภาพการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มีเจตนารมณ์สำคัญ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยได้กำหนดไว้ในหมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและตามศักยภาพ เพื่อให้เยาวชนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 1)

การจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวข้างต้นนั้น สถานศึกษาต้องอาศัยระบบที่มีความสำคัญประกอบกันหลายระบบ ได้แก่ ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และระบบควบคุมภายใน โดยเฉพาะในสภาวะการณ์ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของจังหวัดชายแดนใต้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งนับว่าเป็นความเสี่ยงของการจัดการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องจัดการกับความเสี่ยงนี้ ดังนั้น สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จึงมีการประเมินความเสี่ยงและจัดการกับความเสี่ยงนี้ เพื่อยกระดับคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดพันธกิจและเป้าประสงค์ขององค์กรอย่างชัดเจนและเหมาะสม กิจกรรมต่างๆของสถานศึกษาสอดคล้องและเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์และแผนกลยุทธ์ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (2544ข : 8-9) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives Setting) เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นประการแรกสำหรับการควบคุมภายใน ถ้าหน่วยรับตรวจไม่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงาน ก็ไม่มีความจำเป็นต้องมีการควบคุมภายใน ในเบื้องต้นทุกองค์กรจะต้องกำหนด

ภารกิจเพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินงานขององค์กร หลังจากนั้นผู้บริหารควรกำหนด วัตถุประสงค์ขององค์กรให้สอดคล้องกับภารกิจที่ได้กำหนด ดังนั้น เมื่อสถานศึกษามีพันธกิจและ เป้าประสงค์ขององค์กรอย่างชัดเจนและกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษาสอดคล้องและเชื่อมโยงกับ เป้าประสงค์และแผนกลยุทธ์แล้ว ย่อมแสดงว่า สถานศึกษามีการดำเนินการบริหารจัดการ ความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนด ส่งผลให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐาน การควบคุมภายในด้านการประเมินความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก

1.3 การดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ด้านกิจกรรมการควบคุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของดิใหม่ อินทรพานิชย์ (2551 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินการควบคุมภายในของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ด้านกิจกรรมการควบคุมอยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิดา ปานาลาด (2548 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการบริหาร การควบคุมภายในของกระทรวงมหาดไทยจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารให้ ความสำคัญต่อการบริหารการควบคุมภายในด้านกิจกรรมการควบคุมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการควบคุมเป็นเรื่องมือที่ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงต่อการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ และเป็น กิจกรรมที่แฝงหรือแทรกอยู่ในกระบวนการหรือกิจกรรมการทำงานตามปกติของสถานศึกษา ดังที่ จันทนา สาขากรและคณะ (2550 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการควบคุมเป็นนโยบาย มาตรการ และวิธีการดำเนินงานต่างๆที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามาตรการต่างๆ ที่กำหนด ขึ้นสามารถลดหรือควบคุมความเสี่ยงและได้รับการตอบสนองและปฏิบัติตาม สถานศึกษาจึงให้ ความสำคัญและมีการปฏิบัติตามนโยบาย มาตรการและวิธีการดำเนินงานที่กำหนดขึ้น เพื่อก่อให้ เกิดความมั่นใจว่า เมื่อปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวแล้ว สถานศึกษาจะสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ 3 ประการ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548 : 28) คือ ความมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและนโยบายที่ใช้บังคับองค์กรนั้นๆ ส่งผลให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาปีที่ 3 มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในด้านกิจกรรมการควบคุมอยู่ในระดับมาก

1.4 การดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของดีใหม่ อินทรพานิชย์ (2551 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 ด้านสารสนเทศและการสื่อสารอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิดา ปานาลาด (2548 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการควบคุมภายในของกระทรวงมหาดไทยจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารการควบคุมภายในด้านกิจกรรมการควบคุมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูล ข่าวสาร ระบบสารสนเทศและการสื่อสารจึงมีความสำคัญต่อองค์กร สถานศึกษาจึงต้องจัดระบบสารสนเทศอย่างเหมาะสม ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อความได้เปรียบในยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการแข่งขัน ดังที่จันทนา สาขากรและคณะ (2550 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า ข้อมูลสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่สามารถได้ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและถูกต้อง จะสามารถช่วงชิงโอกาสได้ก่อนผู้อื่น และอุษณา ภักธมนตรี (2544 : 22) ก็ได้กล่าวเช่นกันว่า ผู้บริหารยุคใหม่จำเป็นต้องตื่นตัวและใช้สารสนเทศ โดยเฉพาะที่มีลักษณะเป็นสิ่งบอกเหตุ ประกอบการพิจารณาสั่งการ แก้ไข เพราะอาจสายเกินแก้หากรอให้เกิดจริง ในส่วนของการสื่อสารนั้น สถานศึกษาก็จำเป็นต้องมีการสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานที่สัมพันธ์กัน และต้องมีการติดต่อสื่อสารทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ดังที่จันทนา สาขากรและคณะ (2550 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า ข้อมูลสารสนเทศจะมีประโยชน์เมื่อองค์กรมีระบบการสื่อสารที่สามารถส่งถึงผู้สมควรได้รับ และสามารถนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ การสื่อสารที่ดีต้องเป็นการสื่อสารสองทาง คือ มีการรับและส่งข้อมูลแบบโต้ตอบกันได้ และมีการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร การให้ความสำคัญและการจัดข้อมูลและสารสนเทศไว้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีการสื่อสารข้อมูลและข้อเสนอตามหลักการข้างต้น ส่งผลให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในด้านสารสนเทศและการสื่อสารอยู่ในระดับมาก

1.5 การดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ด้านการติดตามประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของของดีใหม่ อินทรพานิชย์ (2551 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขุดด เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขุดด เขต 2 ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศา ปานาลาด (2548 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการควบคุมภายในของกระทรวงมหาดไทยจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารการควบคุมภายในด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานและประเมินประสิทธิผลของการควบคุมภายในที่วางไว้อย่างต่อเนื่องตามมาตรฐานที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (2544ข : 19) กำหนดไว้ กล่าวคือ ฝ่ายบริหารจะต้องจัดให้มีการติดตามประเมินผล โดยการติดตามผลในระหว่างการปฏิบัติงาน และ การประเมินผลเป็นรายครั้งอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความมั่นใจว่า ระบบการควบคุมภายในที่วางไว้เพียงพอ เหมาะสม มีประสิทธิภาพ มีการปฏิบัติจริงและดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการวางระบบควบคุมภายในและนำไปปฏิบัติจริง ตลอดจนมีการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในเพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และนำไปสู่การรายงานผลการควบคุมภายในต่อผู้กำกับ ดูแลตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ข้อ 6 ให้ผู้รับตรวจรายงานต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้กำกับดูแล และคณะกรรมการตรวจสอบการควบคุมภายในอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเก้าสิบวันนับจากวันสิ้นปีงบประมาณหรือปีปฏิทิน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 1) การดำเนินการข้างต้นส่งผลให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา

2.1 สมมติฐานข้อที่ 1 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่มีขนาดต่างกัน มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่มีขนาดต่างกัน มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายใน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของดีใหม่ อินทรพานิชย์ (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 ที่มีขนาดแตกต่างกัน มีสภาพและปัญหาการดำเนินการควบคุมภายในโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ทุกขนาดจะต้องปฏิบัติตามนโยบายเดียวกัน กล่าวคือ สถานศึกษาต้องดำเนินการศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในอย่างถูกต้อง จัดวางระบบการควบคุมภายในและนำไปสู่การปฏิบัติ มีการกำกับ ติดตามและรายงานผลการควบคุมภายในอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ สถานศึกษาทุกขนาดต้องดำเนินการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดไว้ในหมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและตามศักยภาพ เพื่อให้เยาวชนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 1) กล่าวว่า การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ต้องอาศัยระบบที่มีความสำคัญประกอบกันหลายระบบ ได้แก่ ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ระบบควบคุมภายใน โดยเฉพาะระบบควบคุมภายในนั้น หน่วยงานต้องนำการควบคุมภายในมาใช้ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ข้อ 5 กำหนดให้หน่วยรับตรวจจัดวางระบบการควบคุม

ภายใน และข้อ 6 ให้ผู้รับตรวจรายงานต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้กำกับดูแล และ คณะกรรมการตรวจสอบการควบคุมภายในอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเก้าสิบวันนับจากวันสิ้นปีงบประมาณหรือปีปฏิทิน ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่ง ทุกขนาดต้องปฏิบัติตามนโยบาย ระเบียบ และมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถออกแบบและจัดวางระบบการควบคุมภายในให้ สอดคล้องกับขนาดของสถานศึกษา ดังที่รศ. สุนทรายุทธ (2550 : 216-218) ได้กล่าวไว้ว่า การนำ มาตรฐานการควบคุมภายในภาครัฐไปใช้เป็นแนวทางจัดวางระบบการควบคุมภายในตามระเบียบ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 นั้น เป็นความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารของหน่วยรับตรวจที่จะต้องจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ เหมาะสมกับลักษณะ ขนาด และความซับซ้อนของหน่วยรับตรวจ และมีการติดตามประเมินผล การควบคุมภายใน และปรับปรุงการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเป็นที่น่าพอใจ อยู่เสมอ ดังนั้น จึงส่งผลให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่มีขนาดต่างกัน มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายใน ไม่แตกต่างกัน

2.2 สมมติฐานข้อที่ 2 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในอำเภอต่างกัน มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐาน การควบคุมภายในแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในอำเภอต่างกัน มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐาน การควบคุมภายใน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอสายบุรี อำเภอไม้แก่น อำเภอกะพ้อ และอำเภอทุ่งยางแดงมีบริบท หรือสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน และ อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล และติดตามผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน จึงมี การดำเนินการควบคุมภายในไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ สถานศึกษาทุกแห่งต้องนำ องค์ประกอบของการควบคุมภายในทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้าน การประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้าน การติดตามประเมินผลมาเป็นมาตรฐานในการดำเนินการจัดวางระบบการควบคุมภายใน เพื่อเป็น รากฐานไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน 3 ประการ คือ เกิดประสิทธิผลและ ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน สร้างความเชื่อถือของรายงานทางการเงิน และทำให้มีการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบ ดังนั้น จึงส่งผลให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ปัตตานี เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในอำเภอต่างกัน มีการดำเนินการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรดำเนินการให้ความรู้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษาด้านการประเมินความเสี่ยง เพื่อให้บุคลากรสามารถระบุความเสี่ยงและจัดเรียงลำดับความสำคัญของความเสี่ยง กำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับความสำคัญของความเสี่ยง และมีความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง

1.2 สถานศึกษาควรจัดให้มีกิจกรรมการควบคุมที่เหมาะสม เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นภายในสถานศึกษา โดยไม่อนุญาตให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดในสถานศึกษามีการควบคุมการดำเนินงานที่สำคัญทั้งหมด หรือเสี่ยงต่อความเสียหายเพียงคนเดียว และควรส่งเสริมให้บุคลากรนำกิจกรรมการควบคุมที่อธิบายในคู่มือการปฏิบัติงานไปปฏิบัติจริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

2.2 ควรดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาระบบการควบคุมภายในให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น